Ministerie van Justitie en Veiligheid

Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Rechtsbestel
Toegang Rechtsbestel

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Kamerbrief visietraject sociale advocatuur

Datum
20 april 2026

Onze referentie
7517090

Bijlage(n)
2

Bijlage(n)

1. Kamerbrief visietraject sociale advocatuur
2. Aanbiedingsbrief Eerste Kamer brief visietraject sociale advocatuur
3. WODC-rapport 'Moderne praktijkstructuren voor advocaten'
4. Samenvatting WODC-rapport 'Moderne praktijkstructuren voor advocaten'

1. Aanleiding

Begin 2025 is JenV samen met de Nederlandse orde van advocaten (NOvA), Raad voor Rechtsbijstand (RvR) en Vereniging Sociaal Advocatuur Nederland (VSAN) begonnen met een visietraject voor de toekomst van de sociale advocatuur. Hoewel er in de afgelopen jaren verschillende maatregelen zijn getroffen om de sociaal advocatuur te versterken, ontbrak een lange termijnvisie. In verschillende brieven is tussendoor aan de Kamer gerapporteerd over het visietraject.[1] Aan beide Kamers is toegezegd dat zij vóór het meireces worden geïnformeerd over de uitkomsten van het visietraject.[2]

Verder heeft u toegezegd vóór het meireces inhoudelijk te reageren op het onderzoek *Aanbod in beeld* van het Kenniscentrum Stelsel Gesubsidieerde Rechtsbijstand.[3] Daarnaast verschijnt op 22 april het WODC-onderzoek naar alternatieve bedrijfsstructuren in de advocatuur. In de brief wordt een eerste reactie op dit rapport gegeven.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd:

- Akkoord te gaan met de inhoud en de verzending van de Kamerbrief op 23 april 2026 aan de Tweede Kamer, met afschrift aan de Eerste Kamer;
- het WODC-rapport *Moderne praktijkstructuren voor advocaten: In het belang van een goede rechtsbedeling* als bijlage bij deze brief aan de Tweede Kamer, met afschrift aan de Eerste Kamer, te sturen.

3. Kernpunten

De Kamerbrief bestaat uit de volgende onderdelen:

[1] Kamerstukken II 2024-2025, 31 753, nr. 312; Kamerstukken II, 2025-2026, 29 279, nr. 1004.
[2] Kamerstukken II, 2025-2026, 29 279, nr. 1004; Kamerstukken II 2025-2026, 2026Z01727; Kamerstukken I 2025-2026, nr. 179940.
[3] Kamerstukken II 2025-2026, 31753, nr. 314.

- Uitkomsten visietraject toekomst sociale advocatuur
- Korte termijnmaatregelen sociale advocatuur
- Beleidsreactie rapport *Aanbod in beeld*
- Reactie WODC-rapport alternatieve bedrijfsstructuren voor advocaten

Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Rechtsbestel
Toegang Rechtsbestel

Datum
20 april 2026

Onze referentie
7517090

4. Toelichting

Hieronder wordt een korte weergave van de inhoud van de brief gegeven.

- *Inleiding*
  - De inleiding gaat in op het dalende aanbod van sociaal advocaten en wat daaraan in de afgelopen jaren is gedaan.
- *Uitkomsten visietraject toekomst sociale advocatuur*
  - De achtergrond en proces van het visietraject worden geschetst. Vervolgens worden per pijler de doelen vermeld en wat er nodig is/wat er staat te gebeuren om die doelen te bereiken (maatregelen/inspanningen).
- *Kortetermijnmaatregelen sociale advocatuur*
  - Samen met de Raad voor Rechtsbijstand (RvR) en de Nederlandse orde van advocaten (NOvA) is nagedacht over enkele maatregelen voor de korte termijn. Een aantal maatregelen wordt hier genoemd.
- *Beleidsreactie rapport Aanbod in beeld*
  - Op 5 maart jl. heeft u in de aanbiedingsbrief van het rapport *Aanbod in beeld* toegezegd vóór het meireces met een inhoudelijke reactie te komen. De reactie gaat kort in op de meest opvallende bevindingen en op de vragen die als vervolg aan het Kenniscentrum Stelsel Gesubsidieerde Rechtsbijstand zijn gesteld.
- *Beleidsreactie WODC-rapport alternatieve bedrijfsstructuren voor advocaten*
  - Op 22 april 2026 wordt het WODC-onderzoek naar alternatieve bedrijfsstructuren voor advocaten door het WODC gepubliceerd. Het onderzoek is een vervolg is op het eerdere WODC-rapport over alternatieve bedrijfsstructuren voor advocaten dat in het najaar van 2023 verscheen. Dit vervolgonderzoek gaat over de behoefte aan moderne praktijkstructuren in de advocatuur breed, in het licht van de wens om de toegang tot het recht te bevorderen. Om het palet aan beschikbare praktijkstructuren modern te houden, is onderzocht in hoeverre er in Nederland een maatschappelijke behoefte is aan vernieuwende praktijkstructuren en, zo ja, hoe deze moeten worden gereguleerd.

4.1. Politieke context

Vanuit onder meer de Tweede Kamer klinkt al meerdere jaren de roep om het dalend aanbod aan sociaal advocaten tegen te gaan en te investeren in de sociale advocatuur. Tijdens het tweeminutendebat gesubsidieerde rechtsbijstand op 15 april 2025 werden 15 moties ingediend, waarvan er twee zijn aangenomen:

- Motie Van Nispen (SP): over het aanbod aan sociale advocatuur monitoren[4];
- Motie Van Wijen-Nass (BBB): over regionale spreiding prioriteren bij maatregelen voor de sociale advocatuur.[5]

[4] Kamerstukken II 2024-2025, 31 753, nr. 297.
[5] Kamerstukken II 2024-2025, 31 753, nr. 309.

Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Rechtsbestel
Toegang Rechtsbestel

Datum
20 april 2026

Onze referentie
7517090

Met het onderzoek *Aanbod in beeld* en de kortetermijnmaatregelen die met de RvR en NOvA zijn besproken, kan de motie van het lid Van Nispen als afgedaan worden beschouwd.

4.2. Financiële overwegingen

De eventuele uitvoering van de in de brief genoemde maatregelen wordt ingepast binnen de budgettaire kaders en is onder andere afhankelijk van de financiële besluitvorming over de verdeling van de beschikbare middelen uit het coalitieakkoord. Voor een aantal van de maatregelen zijn in 2026 incidentele middelen gereserveerd binnen de opgave toegang tot het recht. Het betreft:

- De uitbreiding van de campagne "ik ben sociaal advocaat";
- Het in kaart brengen van bedrijfspakketten voor de sociaal advocatuur;
- De verkenning naar een traineeship voor sociaal advocaat-stagiairs.

4.3. Krachtenveld

De inhoud van de brief is waar nodig afgestemd met de Raad voor Rechtsbijstand, de Nederlandse orde van advocaten, de Vereniging Sociale Advocatuur Nederland en de Inspectie Rijksfinanciën (IRF).

4.4. Communicatie

Als u akkoord bent zal de Kamerbrief op 23 april 2026 worden verzonden. Ook wordt de brief op Rijksoverheid.nl geplaatst.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.